

APLIKACE PRÁVA
INTERPRETACE PRÁVA
PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

MARTIN ŠKOP

AUTORITATIVNÍ APLIKACE PRÁVA

- Konkretizace abstraktní normy (obecné) normy, kterou vydal „vyšší“ normotvůrce, normotvůrcem „nižším“ a normou konkrétnější.
- Aplikace v užším smyslu, prováděná státními orgány, které mají zvláštní postavení ve státním mechanismu.

APLIKAČNÍ PROCES

- zjištění skutkového stavu dané věci
- nalezení příslušné právní normy a operace s ní
- vydání individuálního právního aktu

Zjišťování skutkového stavu

- Pojem pravdy
 - materiální (objektivní)
 - formální
- důkazní prostředky
 - listiny
 - svědci
 - znalci
 - ohledání (věci, místa, osoby)
 - slyšení stran
- důkazy
 - přímé
 - nepřímé

Zjištění právní normy a operace s ní (zejména interpretace)

- z formálního pohledu je nezbytné, aby norma byla:
 - účinná
 - byl ověřen její autentický text
 - nebyla v rozporu s jinou normou
 - správně interpretována

Individuální právní akty

- Vyvrcholení aplikační činnosti, výsledek pravomocného rozhodování státního orgánu, v němž se zakládají, mění, ruší nebo autoritativně ověřují konkrétní práva a právní povinnosti subjektů určených individuálně.
- Rozlišujeme:
 - právní moc
 - vykonatelnost

Struktura IPA

- záhlaví
- výrok (enunciát)
- odůvodnění
- poučení o možnosti podání řádných opravných prostředků

Klasifikace IPA

- Podle účinků, které způsobují
 - konstitutivní (zakládají, mění nebo ruší právní vztahy)
 - deklaratorní (autoritativně ověřují)

Interní (normativní) instrukce

- zvláštní forma činnosti, která se děje na základě právních norem.
- Rozlišujeme:
 - individuální instrukce
 - normativní instrukce

Interní normativní instrukce

- Určujícím znakem interních instrukcí je to, že se jimi jen konkretizují úkoly a povinnosti podřízených složek a pracovníků. Vydáváním interních instrukcí se realizuje oprávnění řídit činnost podřízených - i když se tak děje za účelem konkretizace úkolů stanovených obecně závaznými právními předpisy - a tomuto oprávnění odpovídající povinnost řídit se vydávanými příkazy, povinnost, jež stejně jako oprávnění vyplývá z právní normy stanovící takový vztah nadřízenosti a podřízenosti. O obecně závazných vyhláškách naproti tomu platí, že sice mohou obsahovat i právní normy zavazující jen určitý okruh, tato závaznost nemá však nic společného s podřízeností orgánu, který předpis vydal. (Pl. ÚS 49/93)

INTERPRETACE PRÁVA

- výklad práva
- součást procesu aplikace práva, kdy se podřazuje (subsumuje) konkrétní případ pod obecnou právní normu
- objekt interpretace (výkladu) práva:
 - heteronomní právo (primární objekt)
 - sekundární objekt (vše ostatní – např. texty aktů aplikace práva, smlouvy, důkazy)

Správná interpretace práva

- pro správnou interpretaci je nutno znát:
 - kdo je oprávněn vydat závaznou interpretaci a jakým způsobem je tato interpretace závazná
 - metody interpretace
 - možnost použití výkladu zužujícího nebo rozšiřujícího
- desinterpretace
- falsifikace

Druhy interpretace práva – podle subjektu interpretace a dle závaznosti

- Výklad orgánů veřejné moci:
 - autentický
 - legální
 - Výbor pro harmonizovaný systém vykonává z hlediska ustanovení článku 8 tuto činnost: poskytuje z moci úřední nebo na žádost informace nebo rady ke všem otázkám, týkajícím se zařazování zboží do harmonizovaného systému smluvním stranám, členským státům Rady, jakož i mezivládním organizacím a ostatním mezinárodním organizacím, které považuje za příslušné (Mezinárodní úmluva o harmonizovaném systému popisu a číselného označování zboží)
 - Ústavní soud (ČSFR) podává výklad ústavních zákonů Federálního shromáždění, je-li věc sporná. Podmínky stanoví zákon Federálního shromáždění.
 - výklad orgánů aplikujících právo
 - judikatura (judikát)
 - výklad oficiální
- výklad ostatních subjektů
 - doktrinální
 - výklad právní praxe
 - laický

Druhy interpretace práva – podle metody

- metoda: postup, jímž se snažíme dobrat interpretačního výsledku
- metody:
 - jazyková
 - logická
 - systematická
 - historická
 - teleologická
 - komparativní

Jazykový výklad

- **syntaktický výklad, gramatický výklad, sémantický výklad**
- Není-li důvod pro to, aby byl na základě interpretace přijat zvláštní právní význam slova, termínu, rozumí se mu ve **smyslu obecného základu spisovného jazyka**.
- Je-li podána právní **definice termínu**, rozumí se mu v tomto smyslu. Může být podána přímo v pramenu práva (např. v zákoně - norma definice) nebo ve výkladu subjektu interpretace (např. judikátu).
- **Definici termínu** v jednom pramenu práva (právním odvětví) **nelze automaticky** aplikovat pro texty jiných pramenů práva (právních odvětví). Jako příklad může sloužit rozdílné chápání pojmu promlčení podle občanského zákoníku a trestního zákona,
- Používá-li se **odborných termínů** technických, biologických atd., rozumí se jim ve smyslu, který mají v příslušné odborné sféře poznání, **nepodává-li právní norma jejich vlastní definici**.

Logický výklad

- použití argumentů právní logiky (ale i logických postupů prostoupených zkušeností)
- Argumenty:
 - argumentum per eliminationem
 - argumentum a contrario
 - argumentum a fortiori
 - argumentum a minori ad maius (zákaz)
 - argumentum a maiori ad minus (dovolení)
 - argumentum per analogiam
 - argumentum ad absurdum
 - reductio ad impossibile

Analogie (obdoba)

- není-li normou nařízeno jinak, rozhodneme se podobně, jak byl rozhodnut případ jiný
- použití normy na jiný skutkový děj, než na který byla zamýšlena
- očekávání podobného v podobných případech
- lze použít
 - je-li více případy (skutkovými podstatami) více podobnosti než rozdílnosti
 - je v dané věci stejné ratio
- **analogia legis** (analogie zákona) – hledáme uvnitř daného právního předpisu
- **analogia iuris** (analogie práva) – hledáme právní normu v jiném zákoně, popřípadě až v „právu“, či používáme principy

Systematická interpretace

- zjišťujeme obsah právní normy ve vztahu k celému komplexu právních norem
- *lex superior derogat legi inferiori* (*lex superior derogat inferior*)
- *lex posterior derogat legi priori*
- *lex specialis derogat legi generali*

Historický, teleologický, komparativní výklad

- Nepatří mezi klasické metody. Jejich použití má být pouze podpůrné. Nelze je použít *contra legem*.
- **RATIO LEGIS!!**
- **HISTORICKÝ** → význam ve vztahu k okolnostem jejího vzniku
- **TELEOLOGICKÝ** → sledování účelu zákona; účel se může přizpůsobovat měnícím se společenským podmínkám – mění se smysl a účel
- **KOMPARATIVNÍ** → srovnání

Druhy výkladu – výklad rozšiřující/zužující

- Výklad doslovný (adekvátní)
- Výklad zužující - rozsah právní normy se stanoví úžeji, než by vyplývalo z doslovného znění textu
- Výklad rozšiřující - rozsah právní normy se stanoví rozšířeněji, než by vyplývalo z doslovného znění textu

Ústavně konformní interpretace

- V situaci, kdy určité ustanovení právního předpisu umožňuje různé interpretace, je při jeho aplikaci úkolem všech státních orgánů interpretovat jej ústavně konformním způsobem. (III. ÚS 277/96)

Právní odpovědnost

- Uplatnění nepříznivých následků, stanovených právní normou, vůči tomu, kdo porušil právní povinnost.
- Zahrnuje:
 - prvek nepříznivých právních následků
 - Prvek státního donucení
- Vztah mezi porušením právní povinnosti a právní odpovědností; proto je nutno rozlišovat:
 - primární právní povinnost
 - *porušení primární povinnosti*
 - sekundární povinnost
- Aktivní a *pasivní* koncepce odpovědnosti

Porušení právní povinnosti a jeho právní následky

- způsoby porušení právní povinnosti
 - komisivní
 - omisivní
- druhy právních následků porušení právní povinnosti:
 - právní následky spojené s primární povinností
 - právní následek, kterým je vznik sekundární povinnosti
 - jiné právní následky (neplatnost právního úkonu)

Způsoby porušení právní povinnosti

- zkrácení daně nepodáním daňového přiznání
- obviněná pustila v bytě plyn, aby otrávila své děti
- *„Vzniklý následek je totiž soudem přisuzován [...] jedinému komisivnímu jednání obžalované spočívajícímu v jediném úderu židlí.“*

Funkce právní odpovědnosti

□ Základní funkce jsou:

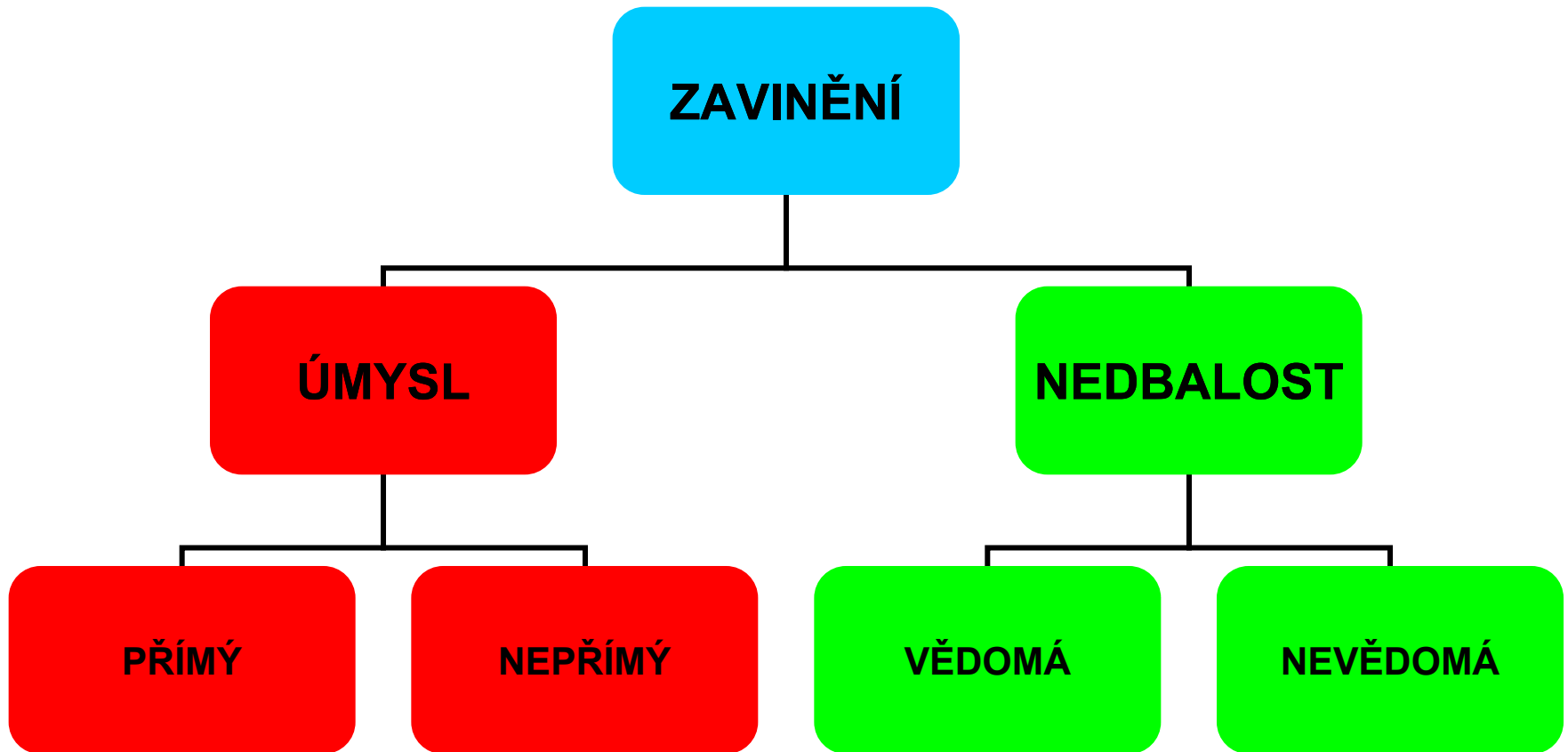
- REPARAČNÍ
- SATISFAKČNÍ
- REPRESIVÍ
- PREVENTIVNÍ

Prvky zaviněného porušení právní povinnosti

SUBJEKTIVNÍ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- objekt
- subjekt
- objektivní stránka
 - protiprávní jednání
 - škodlivý následek
 - kauzální nexus
- subjektivní stránka
 - zavinění

ZAVINĚNÍ

Subjektivní a objektivní právní odpovědnost

- Objektivní odpovědnost – odpovědnost za protiprávní stav. Jejím předpokladem není zavinění.
 - Možnost liberace (exkulpace)
 - **Absolutní odpovědnost** – bez možnosti liberace

Právní odpovědnost

- Každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit.
- Své odpovědnosti se nemůže provozovatel zprostit, jestliže škoda byla způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se odpovědnosti zprostí, jen jestliže prokáže, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.
- Emitent veřejně obchodovatelného cenného papíru je povinen nejméně jedenkrát ročně vhodným způsobem uveřejnit zprávu o výsledcích svého hospodaření, vycházející z roční účetní závěrky ověřené auditorem a o své finanční situaci (dále jen "roční zpráva"). Způsob uveřejnění zprávy oznámí emitent v Obchodním věstníku.
- Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let.